

Ordförandebeslut om överklagande till Länsstyrelsen

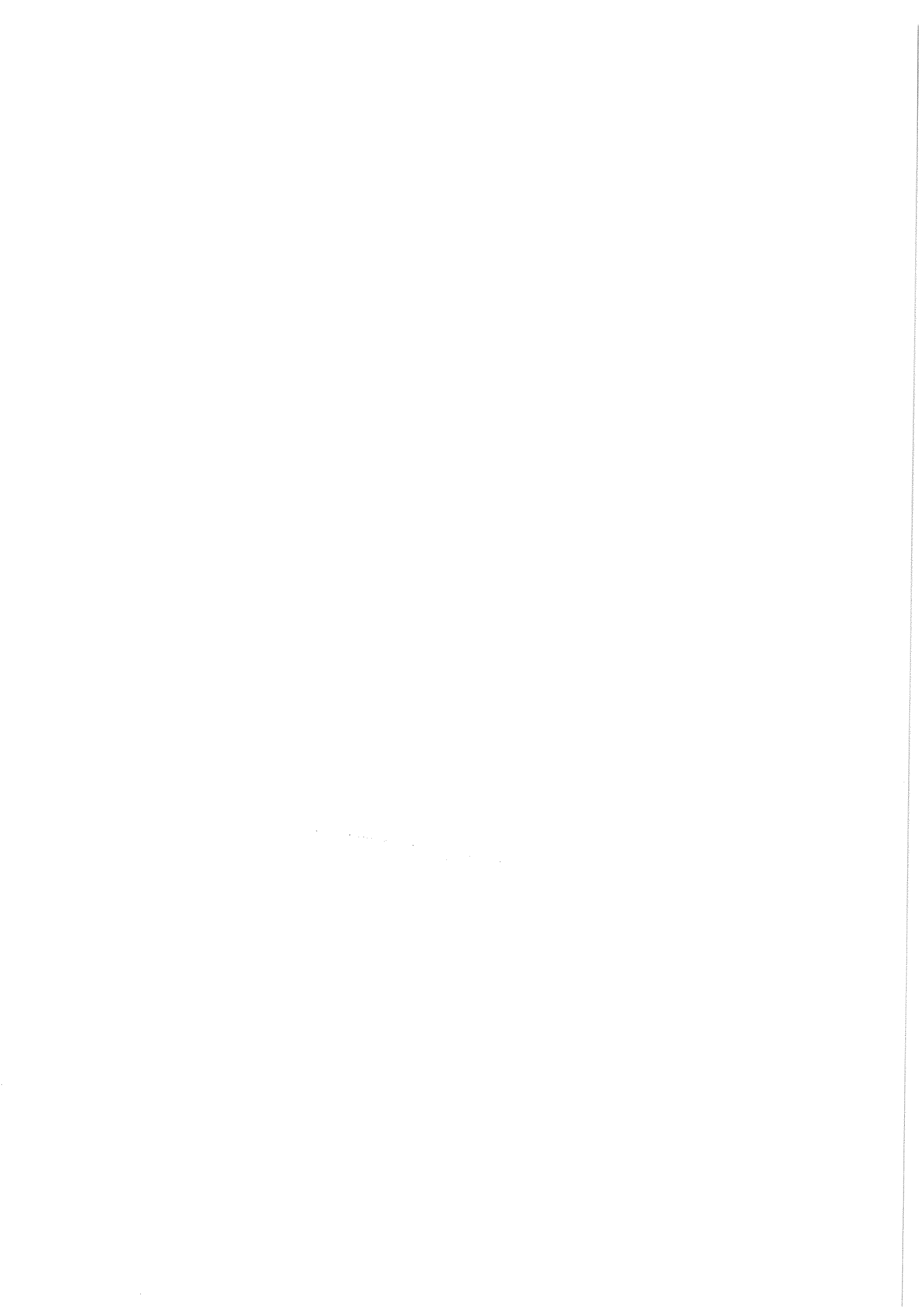
Undertecknad, ordförande i Kungsholmens stadsdelsnämnd, beslutar med stöd av 6 kap 36 § kommunallagen att överklaga miljö- och hälsoskydds nämndens beslut den 15 november 2017 om föreläggande i ärende nr 2017-005665, se bifogat beslut.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anhåller om anstånd med att utveckla sin talan till efter nämndens sammanträde den 1 februari 2018. Med tillägg av tid för justering av protokoll behöver nämnden anstånd till den 8 februari 2018.

Stockholm den 30 november 2017

Arvid Vikman
Ordförande i Kungsholmens stadsdelsnämnd

Handläggare
Camilla Waldem
08-508 28 904
camilla.waldem@stockholm.se

Stadsdelsnämnd Kungsholmen
7084309000
Box 49039
100 28 STOCKHOLM

Föreläggande om att inkomma med kompletterande åtgärdsförslag avseende buller för förskolan Kungspilen, fastighet INEDAL 16

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägger stadsdelsnämnd Kungsholmen med org. nr. 212000-0142 att för förskolan Kungspilen på Inedalsgatan 9d:

1. Låta fackman inom akustik utarbeta kompletterande åtgärdsförslag för hur man varaktigt kan sänka ljudnivåerna från ventilationen i samtliga rum där barnen vistas stadigvarande på avdelningen Borgen och på avdelningen Slottet.
2. Åtgärdsförslaget ska innehålla en kostnadsberäkning (dvs. den uppskattade kostnaden för de föreslagna åtgärderna) samt uppgifter om vad åtgärderna beräknas ge för sänkning i dBA. Åtgärdsförslaget ska säkerhetsställa att man som minst uppfyller riktvärdet enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13, för ekvivalent ljudnivå på 30 dBA samt för lågfrekvent buller i tersband 31,5-200 Hz.

Utredningen ska utföras av fackman inom akustikområdet, som ska ta del av detta beslut i sin helhet innan arbetet påbörjas. Det ankommer på stadsdelsnämnd Kungsholmen att detta beslut tillhandahålls fackmannen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Skriftlig redovisning av ovanstående ska vara inkommen till miljö- och hälsoskyddsnämnden **snarast, dock senast 3 veckor efter beslutet vunnit laga kraft.**

Bakgrund

Miljöförvaltningen bedriver uppsökande tillsyn på bland annat skolor och förskolor för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven som ställs enligt Folkhälsomyndigheten gällande god inomhusmiljö.

Den 23 februari 2017 utförde miljöförvaltningen en inspektion på förskolan Kungspilen, Inedalsgatan 9d. Vid tillsynsbesöket noterades tydligt ljud från ventilationen, vilket var genomgående för förskolans olika rum på avdelningarna Borgen och Slottet. Indikerande ljudnivåmätningar i form av trepunktsmätningar utfördes med mätinstrument Casella CEL-240. Indikationsmätningarna visade på följande medelvärden av ljudnivån:

- 46 dBA & 54 dBC, Spelrum, avdelning Borgen
- 37 dBA & 59 dBC, Vilorum, avdelning Borgen
- 43 dBA & 56 dBC, Stora Ateljén, avdelning Borgen
- 45 dBA & 56 dBC, Byggrum, avdelning Borgen
- 42 dBA & 53 dBC, Rolleksrum, avdelning Slottet
- 43 dBA & 54 dBC, Stort lekrum, avdelning Slottet
- 42 dBA & 52 dBC, Ateljé, avdelning Slottet

I de två rummen som man valt att benämna som läsrum på avdelning Slottet respektive avdelning Borgen kunde närvarande inspektör inte genomföra indikerande ljudnivåmätningar på grund av pågående aktivitet. Höga ljudnivåer från ventilationen noterades dock även i dessa rum.

Miljöförvaltningen ansåg att de förhöjda ljudnivåerna i de aktuella rummen behövde utredas vidare, vilket kommunicerades med stadsdelsnämnd Kungsholmen (verksamheten) i inspektionsrapport daterad till den 27 februari 2017.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Flemingatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Den 3 april 2017 meddelade verksamheten att utredning utförts med hjälp av Installationsteknikerna AB, vilka gjorde platsbesök på förskolan den 27 mars 2017 för kontroll av de

höga ljudnivåerna. Enligt inkomna uppgifter framkom att de höga ljudnivåerna berodde på att man ökat på luftflödena i samtliga rum på förskolan, varav tilluften påverkats mest. Vidare framkom att varje rum förses med tilluft via golvventiler under radiatorerna vilka inte klarar av för höga luftflöden då de inte är dimensionerade för dessa flöden. INTAB påpekade dock att om flödet sänks så blir resultatet att luften inte räcker till, dvs. att tilluften då inte är förenlig med den aktuella personbelastningen på förskolan, varpå detta inte ansågs vara ett alternativ för att få ned ljudnivåerna. INTAB:s förslag på åtgärd var istället nya vägghängda rumsaggregat vilka de ansåg skulle kunna fungera som komplement till den redan befintliga ventilationen.

Den 18 oktober 2017 meddelade verksamheten att åtgärder i form av nya aggregat i enlighet med offert daterad till den 12 maj 2016, till en kostnad av 325 500 kr, inte ansågs som kostnadsmässigt rimligt att vidta. Detta då man planerar att lägga ned förskolan inom en 2-års period. Vidare meddelade verksamheten att några andra åtgärder inte hade vidtagits eller planerades att vidtas för att sänka ljudnivåerna från ventilationen på förskolan.

Motivering

Nämndens bedömning

Begreppet olägenhet för människors hälsa definieras i 9 kap. 3 § miljöbalken. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Av förarbetena till bestämmelsen (prop. 1997/98:45) framgår att bedömningen av vad som kan anses vara en olägenhet ska utgå från vad människor i allmänhet anser vara en olägenhet och inte enbart baseras på en enskild persons reaktion i det enskilda fallet. Hänsyn ska dock tas till personer som är något mer känsliga än vad som kan anses normalt, exempelvis allergiker och astmatiker.

Vid bedömningen av om olägenhet för människors hälsa föreligger avseende buller i skolor och förskolor tillämpas riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13). Dessa är 30 dBA ekvivalent ljudnivå och 45 dBA för maximala ljudnivåer. I råden anges även riktvärden för samtliga nio lågfrekventa tersband mellan 31,5 och 200 Hz.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Av mätningarna som utförts vid miljöförvaltningens inspektion framgår att ljudnivåerna överskrider riktvärdena i Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus i flertalet rum på förskolan på avdelningarna Borgen och Slottet med mellan 7-16 dBA ekvivalent ljudnivå. Nämnden bedömer att ljudnivåerna utgör en olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken. Verksamhetsutövaren har inte visat att några åtgärder planeras eller vidtagits för att komma till rätta med de förhöjda ljudnivåerna. Att man planerar att lägga ned verksamheten inom 2 år anses inte utgöra skäl nog för att inte ställa krav om åtgärder fram till dess att nedläggning ska ske.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer nämnden att det är rimligt att stadsdelsnämnd Kungsholmen genom fackman redovisar kompletterande åtgärdsförslag som kan vidtas för att säkerställa att ljudnivåerna från ventilationen inte överskrider Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus i aktuella rum på förskolan. Till redovisade förslag ska kostnadsberäkning bifogas samt uppgifter om vad föreslagna åtgärder beräknas ge för sänkning i dBA. Nämnden bedömer att dessa uppgifter är nödvändiga för den fortsatta tillsynen i ärendet.

Tillämpliga bestämmelser

Av 2 kap. 1 § miljöbalken framgår att när frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt denna balk, är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön. I detta kapitel avses med åtgärd en sådan åtgärd som inte är av försumbar betydelse i det enskilda fallet.

Av 2 kap. 2 § miljöbalken framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Av 2 kap. 3 § miljöbalken framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken framgår att kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Med olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § miljöbalken menas en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Enligt 9 kap. 9 § miljöbalken ska bostäder och lokaler för allmänna ändamål brukas på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer och hållas fria från ohyra och andra skadedjur. Ägare eller nyttjanderättshavare till berörd egendom ska vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av eller undanröja olägenheter för människors hälsa.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Enligt 26 kap. 22 § miljöbalken är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön, eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet, skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen.

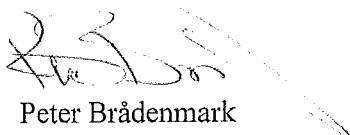
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas hos Länsstyrelsen i Stockholms län, se bifogad information "Hur man överklagar".

Enligt delegation

Peter Brådenmark
Enhetschef

Bilagor

Hur man överklagar
Delgivningskvitto

Kopia till:

Stadsdelsnämnd Kungsholmen, via e-post
kungsholmen@stockholm.se, eva.cedergren@stockholm.se

BRF Inedal 16, Hammarby Kajgata 12, 120 30 Stockholm

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
www.stockholm.se/miljoforvaltningen